Олександр Медко

КАТЕГОРІЯ
SACRUM

Запоріжжя
Дике Поле
2017

УДК 908(477.64)
ББК 63.3(4Укр-43п)я9
М42

Медко О. О.
М42 Категорія SACRUM. – Запоріжжя:
Дике Поле, 2017. – 112 с.

ISBN 978-617-7433-27-8

Сакральне – священне, заповітне; про слова, мову. Таємничість сакрального прямо пов'язана із думкою про нього, як про цінність. Сакральне (від лат. sacrum – священне) – сакраментальне, освячене, святе, заповітне.

– Увесь світ є сакральним і кожна людина перебуває в безпосередньому зв'язку з усією Світобудовою, така головна думка нової книги Олександра Медка.

Поезія похідна від молитви, тобто контакту з чимось, що знаходиться поза свідомою, раціональною діяльністю людини і є своєрідною формою переживання Бога, «зустріччю з *sacrum*'ом», «досвідом *sacrum*'у», «співвідношенням людини та *sacrum*'у». Це може бути божественне одкровення, або швидкоплинний настрій свідка кружляння осіннього листка, невимовне, несказане, інтуїтивне, ірраціональне.

УДК 908(477.64)
ББК 63.3(4Укр-43п)я9

ISBN 978-617-7433-27-8

© Олександр Медко, 2017
© Дике Поле, оформлення, 2017

ІЗ ЦИКЛУ «ТРОЯНДА ПАРАЦЕЛЬСА»

> … ось попіл, котрий був трояндою, і який
> вже ніколи нею не буде.
> … він струснув крихту попелу в долоні,
> тихо вимовляючи Слово.
> І виникла троянда.
> *Х.Л. Борхес. Троянда Парацельса.*

* * *

Матерія думок – повітря золоте,
де кисень і вуглець, як суперечність світу,
і вся вона легка, і вся вона про те,
як світлотінь біжить чи прохолода літа

ширяє і мигтить у зелені гілок,
осліплює і тче обман оптичний зору,
а світ оцей і є – її текуче тло,
і тішиться вона, і входить в суть прозору.

Ще не обман, не лжа – первинність всіх основ:
сама в собі як дух, не висловлена всує,
та все ж у ній уже погибель і любов
над прірвою по черзі балансують.

Болить і душу рве, стискає у вогонь
серпанкову імлу, себе і космос дальній.
Сама не знає де, життя чи дивний сон,
та пошепки народжує реальність.

* * *

Якщо ось ці слова, цей неймовірний код
у послідовності читатиму я вголос, –
то зміниться: держава і народ,
і космос весь охопить видноколо

свідомості людської, і снага
збудує світ новий і – час розтане,
і Божа істина всесильна, бо нага,
як чорна крига чи вогонь, предстане.

Відкриється таїна всіх таїн,
як замисел людського існування
й сакральне світло дивних україн:
тієї – у піснях і тої – в німуванні.

Всім нам у совість, щільну і вузьку,
та перемога жде свого Ваала.
Я вірив у граніт, та істина з піску,
як лепету і досвіду навала.

* * *

Перетворення знаків і слів,
голосів, голосних і шиплячих
у порив, відчайдушний прорив
із сліпого тактильного в зряче.

З площини у об'ємний політ
з речового предметного стану
в безпредметність, як в числення літ,
де панує надія остання.

Перевтілення речовини
у ефірне легке хвилювання,
як Харон у тяжкому човні
тіні віз, а привіз – осявання,

розуміння безмежжя світів
і конечність вселенських матерій,
підсвідомості тіні густі
і містерії без істерик.

Далі простір, як спалена суть
і слова, що творять матер'яльне:
ось і я, – голограма фрактальна,*
сад старий, дикі груші цвітуть.

---

*фрактал означає фігуру, малі частини якої в довільному збільшенні є подібними до неї самої.

ВІЛЬЯМ ШЕКСПІР
(1564–1614)

Макбет, акт V, сцена 5

І завтра, завтра, завтра підступає
хиткою і непевною ходою
до літери останньої часів.
І всі «учора» – світло недоумків,
це курява тремтяча у могилі.
Життя – примара, лицедій нездібний
на сцені рве повітря лиш годину
і геть з підмостку. Все воно, як повість
нетями: галас і шаленство
без тіні смислу.

ЙОГАНН ХРИСТИЯН ФРІДРІХ ГЕЛЬДЕРЛІН
(1770–1843)

Мнемозіна

Ми знак безглуздий,
нас зрозуміти неможливо.
Не відчуваємо ми болю, майже
позбавилися мови на чужині своїй,
але достатньо натяку на долю
подальшу людини в небі –
обурення світил перевертає лад
і сліпне віра, хилиться до обрію
Найкращий.
До себе Він наблизить все живе
і батьківщину наново відкриє,
знайде дух,
писання зазвучить, дуби зітхнуть
на сходах криг, і смертні
побачать – у безодні дна немає,
та луни котяться зворотно. Час іде
і відбувається лише насправжнє
те, що ми бачимо:
відбиток променя від пилу
чи порох в сяянні, мерехкотінні світла,

глибокі тіні шереху лісів
і гроно – виворіт зникаючого диму
над глиною рудої черепиці.
Спів жайворонка – агнця цих небес,
на випасах прозорого повітря.
Кришталь верхівок снігових, далеких
і зелень трав, оточення стежини,
що підійшла до свіжої могили,
де хрест, неначе посох мандрівного
чи посох, наче хрест в порожнім небі –
надійна пам'яті і рук старих опора.
Та н*а*що все оце?
Біля смоківниці Ахілл загинув,
Аякса тіло у морській печері
поблизу річки чистої – Скамандри.
Повітря рухалось, дув вітер з батьківщини
і тут у коло смерті загортався,
у круговерть, у нурт – Патрокл з Аяксом,
свобода з смертю, смерть, як вир розкута;
і головне, це вимога безсмертних –
щоб душу зберегти, потрібна сила духу.
Гнів небожителів завжди на тих, хто має
вагання, сумніви або тьмяні скорботи.

МАРТІН ГАЙДЕҐҐЕР
(1889–1976)

Що значить мислити?*
«Was heiβt Denken?»

… Якщо ми втягнуті в цей процес, якщо є тяжіння, що тягне нас до витоку тяги, то і сутність наша вже відбита: через це «в тязі до…». Відбиті, відчеканені так, ми самі вказуємо на те, що самовилучається. І, взагалі, ми тільки тоді є ми, саме такі, які ми є, коли ми вказуємо на це самовилучення.

Це вказування – наша сутність. Ми єсть, тим, що ми вказуємо на вихід, на віддалення. Як людина, яка вказує той напрямок, – вказівник. І справа не в тім, що людина – перш за все людина, а вже потім, окрім цього, ще випадково і вказівник, але втягнутий у самовіддалення , вилучення, у рушій тяги , і таким чином вказуючи у своє видалення, вперше людина стає людиною. Її сутність у тім, щоб бути таким вказівником.

Те, що саме по собі, по своєму глибинному складу, є чимось указівним, ми називаємо знаком. Утягнута у рух самовилучення людина єсть знак.

Проте цей знак вказує на те, що відхиляється, тому цей вказівник не може безпосередньо позначати те, що звідси видаляється. Так, знак залишається без

* Доповідь «Was heiβt Denken?» транслювалася у травні 1952 р. по баварському радіо, надрукована у журналі «Меркурій» (VI, 1952).

тлумачення. У начерку до одного гімну Гельдерлін говорить:

«Ми знак безглуздий,
нас зрозуміти неможливо.
Не відчуваємо ми болю, майже
позбавилися мови на чужині своїй…»

Начерки до цього гімну мають такі назви: «Змія», «Німфа», «Знак», і – «Мнемозіна». Це грецьке слово перекладається, як «пам'ять».

Це грецьке слово Мнемозіна — ім'я однієї з титанід, доньки неба і землі. Мнемозіна як наречена Зевса за дев'ять ночей стала матір'ю дев'яти муз. Драма й танок, співи й поезія вийшли з чрева Мнемозіни, пам'яті.

Мабуть, це слово вказує на щось інше, ніж лише на психологічну здатність утримувати минуле в уяві. Пам'ять мислить про те, що вже мислилось. Але ім'я матері муз означає не будь-яке мислення про що завгодно, що може стати дією мислення. Пам'ять тут — це зібрання думок про те, що вже мислилось, що може мислитись постійно, мислилось першим, давніше за все інше. Це зібрання ховає й укриває в собі те, що завжди потрібно мислити, в першу чергу, що існує і звертається до нас, кличе нас, як існуюче — те, що відбулось.

Пам'ять, зібрання спогадів про те, що потребує осмислення, — це виток поезії. Відповідно до цього, і суттєвість поезії має підвалини в мисленні. Про це розповідає міф, тобто оповідь. Його розповіді називають найстаріше не тільки в розумінні відліку часу, а і тому, що воно по своїй сутності було, є і буде понад усе гідним,

вартим мислення. Певна річ, доти поки ми уявляємо мислення зі слів логіки, доти, поки ми серйозно не зрозуміємо, що сама логіка вже вибудовується на визначеному типі мислення, доти нам не вдасться побачити, яким же чином поезія ґрунтується в спогадах.

Усе, сказане в поезії, починається в спогадах про спогади.

Гельдерлін говорить:

«Ми знак безглуздий…»

Хто — ми? Ми, сучасні люди, люди сьогодення, яке триває вже з давніх часів (і ще довго буде тривати), з такої далечини, що історія вже не може вказати межу — початок відліку. У поезії «Мнемозіна» говориться: «Час іде/ Та відбувається лише насправжнє» — саме той час, коли ми — знак безглуздий. Хіба недостатньо дає помислить те, що ми — знак і при цьому безглуздий? Мабуть, ці слова Гельдерліна відносяться до того ж, що потребує подальшого осмислення — ми все ще не мислимо. Тоді те, що ми не мислимо, засновано на тім, що ми — «знак безглуздий» і не відчуваємо болю, або ми насправді — знак безглуздий і не відчуваємо болю, тому що ми не мислимо? Якщо написати так, то мислення тоді виявилося б тим, через що первісно смертним був подарований біль, і через мислення здобув смисл свій знак, яким він і є. Це мислення вперше ввело нас у діалог з поезією і поетами, чиї вислови, як ніщо інше, чекають відповіді в мисленні. Тож, якщо ми наважились ввести слово поезії Гельдерліна у простір мислення, то нам потрібно зректися того, щоб необдумано прирівнювати те, що сказано в поезії Гельдерліна, і те, що ми зібрались помислити. Сказане поетом і сказане мислителем ніколи не одне й теж саме. Але і те, й інше мають змогу доводити,

різними способами одне. Це вдається, правда, лише тоді, коли прірва між поезією і мисленням зяє ясно і виразно. Це відбувається лише тоді, коли поезія висока, а мислення глибоке.

* * *

Бог не вмер, але відсутній,
мабуть, десь найвищий вище,
у якійсь сакральній суті,
нам незнаній, та й навіщо

ці запитання про устрій,
про мету його конечну,
то вже інше – власна зустріч
карколомна, небезпечна:

без одеж і слів нарядних,
без оздоблень семантичних,
в хащах смислів непроглядних,
бистроплинних і одвічних.

Щільність змісту – знак і слово,
руху, часу невідчутність.
Зміст відкрився випадково,
наче то його присутність?

* * *

Таємна суть речей
і слів прозорі душі
як відблиски ночей,
зворушення у русі.

Схвильована вода,
ранкові коливання,
піднесена хода
у густоту мовчання.

Буденна ця краса,
як суть земного лику,
нечувано проста –
до атомного схлипу.

* * *

Небесний вітрильник
чи подих нічних відкриттів,
гекзаметра вимір, биття хвильового ефіру.
Вітри і проміння з незримих вселенських кутів,
з надміру у безмір, довіра в провалля зневіри.

Небесний вітрильник,
та де ж воно – щастя просте?
Невже від утіхи шукаєш ще кращої долі,
та смерть все одно – і у світлі корпускул росте,
бо чорні живі, а відбиті вже сяючі голі.

Небесний кораблик,
ти дійність чи вигадка хмар?
Під ним – голубінь, а над ним – твердь небес чи прозірчасті мури?
За рогом, за рогом відкриється щастя примар
і спокій прозорий у лоні порожньому бурі.

* * *

Ось ночі непроглядна пустота,
я ж, наче тіло глиняне лампади,
в мені світають будні і свята
світів і чорних дір громади.

І струм енергій поміж сивих скронь
будує Бога і мою свідомість,
та є ще голос совість-сповідь-повість,
і духу воля, і тілес полон.

Душа у затишку божественних долонь,
а тіло смертне – тлінне і уклінне:
скудельний* посуд чи простіше глина,
та все ж у ньому повстає вогонь.

* глиняний, слабкий, нетривкий

* * *

З глибин часів, яких я не згадав,
де викопні рослини і тварини,
мільйони літ їх океан хитав
і ймення їх у забутті латини.

У щільності морської рідини,
де розчин гравітації і неба,
дощі таїлись на слизькому дні,
в парінні хмар була у них потреба.

І рух стрімкий ранкових проростань
потоку, і його прозоре тіло
вже приміряли спробу обертань
у дивовижних актах перевтілень

в якусь незнану, неймовірну суть,
де навкруги до горизонту видно
й зірки в склепінні чорному ростуть,
і промені течуть від них тендітні.

Воліла непроглядна глибина
паріння чи сповільненого руху
просвітлення, і вся була вона
як слово у очікуванні Духу.

* * *

З руїною молитви у душі,
неначе пил у світловім стовпі,
(впаде цей порох й щезне осіяння).
Фотон – прозорий, зриме – відбиття,
і те, що відбувається в тобі:
життя – діяння, смерть – то подаяння*.

Сіяй, моя молитва дорога,
бо все – уява, марення без тебе,
як без повітря не опора небо,
а так собі – абстракція хитка,
як попит молитов, простіше – треба**:
падіння кут чи відбиття кута.

Суспільства, людства згусток – самота,
голосить, побивається молитва,
вся гола, тож її завжди не видно,
та лине вранці осінь золота,
латає воду крига молода,
і в річці тихо мерзне чорне світло.

---

* милостиня, пожертвування жебракові.

** священнодії, які звершуються на вимогу і за особистими потребами деяких вірян.

* * *

Коли думки розчиняться у хвилях
великої, як пам'ять, ноосфери,
в хитаннях злив у прожилках вугілля,
в деревах, щоб ввійти у тло паперу,

у крилах целулоїдних комахи,
застиглої у бурштиновім сумі,
у подиху хиткої рівноваги,
що обернеться блискавкою-струмом.

Коли вже їх зітре тремтяча плазма
й громи розгорнуть у оглухлу тишу –
то виникне провал, відсутність назви …
Всевишній.

ФЕДЕРІКО ГАРСІЯ ЛОРКА
(1898–1936)

ГІТАРА

Починається
плач гітари.
Розбивається
чара ранку.
Починається
плач гітари.
Не чекай від неї
мовчання.
Не благай у неї
мовчання.
Відчай плаче.
Як вода у ярах – причитає.
Як вітри над снігами – тужить.
Не моли про її
німування.
Не утішиш, тугії струни –
тугу чорную чинять звучно.
Так сумує захід за сходом,
так стріла голосить без цілі,
і пісок у жагучих пустелях
виє, й марить свіжість камелій.

Так з життям прощається птаха,
бо вже близько зміїне жало.
О, гітаро!
Раптово у серце –
п’ять кинджалів без жалю.

З ОЛЕКСІЯ ЦВЄТКОВА

проводи

відра вару скип'ятять чорти уперті
аж сахнуться ангелів дружини
не від хворі помирають а від смерті
помирають всі живі в не змозі жити

у останього в сльозах стовбичать пірса*
марно вчили звідкілля беруться діти
поталанило тому хто не родився
він не згине у безпа́м'ятстві на світі

тіні з космосом зливаються блідіють
вже сьогодні виголошую умови
як потрапити у рай слова і дії
наче я останній псевдосвідок ієгови

інструктую хто з гріховного полону
схема виходу і креслення афери
тільки букви й лінії холонуть
і зникають з сніжнобілого паперу

* Стрілка Пірса: оператор NOR: значення «істинно» одержується тільки тоді, коли обидва операнди мають значення «хибно»

нас забули та і ми їх зачекались
домовина вся в атласі у концертнім
серед тлінніх вічних ми шукали
і не знали ненароджені безсмертні

Повернення Одіссея

«Tu sol del tuo tornar perdesti il giorno» – слова Пенелопи з опери Монтеверді «Повернення Улісса на батьківщину»
«Ти втратив день свого повернення»

* * *

з колосників* мотузки і дроти
пісок і сіль в мішках важких куліси
вона стоїть і хто вона тоді
вона співає ще нема улісса
що світ мов дим і час як плин води

і острови пливуть у ніч без втоми
світило в океанську плоть пірна
«ти втратив день повернення додому**»
вона співа та хто тобі вона

у чужині є теж повітря зиску
поки вітрило сутність не спійма
що світ як мить і вже погибель близько
для нас усіх про це вона співа

*колосники сцени – приладдя для підйому декорацій і освітлення
**Tu sol del tuo tornar perdesti il giorno

тканина часу до нутра відома
в діру протерту неминучий рок
вона співа неначе тче свідомість
і рух кінечний сонця і зірок

вже птиця у безмежжі потонула
і порожнеча – майбуття світів
ось поруч вороття в своє минуле
та як стіна непереборна – спів

ДЕРЕК УОЛКОТ
(1930–2017)

* * *

І прийде час,
в захопленні зустрінеш
себе у дверях і у дзеркалі своїм,
і кожен з вас усміхнено побачить
себе у різних вимірах й запросить
того, що був колись тобою
до столу. Полюби його:
дай хліба і вина, віддай все серце,
себе, чужому, що любив тебе
усе життя, й заради інших
його ти кинув. Він напам'ять знає
тебе. Витягни з шухляди старі листи
і відчайдушні квити* і світлини,
зріж шар своїх зображень
із дзеркал. Присядь. Святкуй життя.

* записка (аркуш паперу, на якому що-небудь написано; коротенький лист).

* * *

І протяг, і двір прохідний,
несеться як сяючий потяг,
і ночі, під назвою – «дні»,
бо день, то як зовнішнє – одяг,

а справжнє, що все поглина,
що світло в собі розчиняє,
незрима якась глибина:
минаючи – не минає.

Незмінна, недвижна: віки
в ній сплющені, наче штрих-коди:
прикмети, відбитки – знаки,
і мертві, як мови, – народи.

Неначе в жахливому сні
той потяг – назустріч руїні.
Лобами у вікна міцні
народ мій – чеснота країни.

Сцена з вистави

Це скло з того піску,
що час вимірював натхненно,
а зараз нерухома площина –
останки, рештки гір прадавніх
чи скель шпичастих,
а, може, мілини бурхливих рік
або оглухлих океанських берегів.
Прозора оболонка часу
дає нам змогу бачити, як плин
залежить від чиєїсь сили
і розуму, що змінює абстрактний вимір:
верх і низ – одне і теж
якщо позбавитись тяжіння..
Життя і смерть – також розподіл
двох протилежно спільних поєднань.
Потік життя побачити можливо
крізь скельця смерті, тобто:
ми всі по смерті – силовий каркас
для інших, що залежать від тяжіння
пристрастей, бажання.
А станеш склом – прозора холоднеча
жаги, жадання, похоті солодкій.

Вже потім Галілей і Левенгук*
придумають чи винайдуть, як з праху
великих гір і днища океану
зробити прилад, щоб побачить оком
зірки далекі і життя в краплині,
те, що впаде з небес в калюжу.

*Галілей і Левенгук – виннахідники і майстри приладів під назвою телескоп і мікроскоп.

Щедрівочка XXI століття

З світла зіркового
казка земна.
Кригою кована
річка сумна.
Зорі раховані,
ця – наднова!
З світла рухомого
в ніч попливла.
Зірочка, зоренька –
сяєво скрізь.
Просвітку схованка –
радість до сліз.
В світло загорнуті
Мати й Маля.
Господи, Боже Мій,
з світла – земля.
Щедрик, що ділиться:
роки й віки,
в темряву дивиться,
в чорні дірки.
Вічне це: Дитятко,
зірка й вертеп.
Кручення віхоли –
сяючий степ.

* * *

Грудень: хрипи, рипи снігу.
У дерев замерзли груди,
подих їх скрипить і тиха
дрож хвороби – знак застуди.

Стетоскопом лікар-грудень
вислуховує дерева.
Протоплазмові споруди
з річкою у кризі кревні

родичі, а сніг лапатий –
біль голів, бо зрозуміти,
де знайти іще лопати,
щоб в снігу стежки пробити?

Завалило сніжне мрево
світ оглухлий. Тиша всюди:
чути – дихають дерева
й пробивають стежку люди.

ФРАНСУА ВІЙОН
(1431 – помер між 1463 і 1491)

БАЛАДА ПОЕТИЧНОГО ЗМАГАННЯ В БЛУА

Від спраги помираю над струмком.
Куди б не йшов – запрошують привітно,
та чужина – мені країна рідна,
і холод плоть охоплює цілком,
коли від вогнища дихне багряне світло.
В розкішному вбранні та голий, як хробак,
крізь сльози я сміюсь, чекаю без надії
і духом підведусь туди, де гинуть мрії,
де непроглядний відчай, наче знак.
Без втіхи я, без радості радію.

Могутній, хоч без сили й влади я;
приймають всі й цураються огулом,
підозри, сумніви річковим мулом
затягують мій зір і чиста течія
без сил. Майбутнє – то минуле.
Моє вагання – шальки терезів

вимірюють нагальну достовірність.
Я переможець, це моя надмірність,
хоч виграш – то є збиток всіх часів.
Моє життя – покірна непокірність.

Я не турбуюсь ні про що, та все ж
мені майно і спадок – покарання
та ще болючі, з гумором вітання
і правда, що завжди не має меж.
Немислиме – ось втіха і бажання,
коли все біле чорним наречуть,
бо правду й лжу з одного місять тіста,
немає в них ні розмаху, ні смислу.
Безглуздість – сіль землі і світу суть,
безмірна та водночас стисла.

Ну, що, мій принце, імпонує Вам
ця логіка, це сприйняття абсурду?
Вона негожа та і непідсудна,
як я, і як усі мої слова,
почуті та не сприйняті по суті.

* * *

Вже пульсують повітря і зорі,
сяє кисень – у німбах горить.
Небо чорне – страшне, бо прозоре,
коливається і майорить.

Неприкритий, оголений простір
наче протяг, що душу несе.
Це в останнє – доступно і гостро:
вже ніхто і ніщо не спасе.

Вороття нерозумного сина:
вікна навстіж і – дім без батьків.
Розрахунок за давню провину –
за роками не видно років.

І нікого, хто вміє прощати,
хто в ім'я милосердя і для.
Десь тут поруч мій батько і мати:
небо чорне й прозора земля.

коли ми зберемося утрьох
тих утрьох яких уже немає…
Тарас Федюк

* * *

серед тих кого нема
йду неначе в снігопаді
душ на те воно й зима
а вони не те щоб раді
а здивовані й легкі
у польоті без адреси
мабуть інші інтереси
легкокрилі і хиткі
а вони летять у млі
і белькочуть і сміються
і ніколи не приб'ються
до промерзлої землі
до усіх скорботних нас
що не знають інший вимір
бо у сльози й диво вірмо
в потойбічний – оний час
і тебе не впізнають
всі оті кому ти винен
незнайомець поміж ними
ти і твій у темінь путь
і нікому не подать
милостиню всі достатні
і провини не відплатні
й співчуванню не бувать.

З ЦИКЛУ «ПРО ПРИРОДУ РЕЧЕЙ»

* * *

Насичений час, нагодована простором мить,
ця щільність і густість – ознака вже іншого світу:
і вічність у ньому як злива осіння струмить,
по чорному синя – незмінна печаль пізньоцвіту.

Німотно впадає тяжінням до центру свого,
застигла від сталої цупкості сили,
а те, що було, і хто там подужав кого –
миттєвості, наче краплини завмерлої зливи,

що раптом упали, неначе завіса і все,
нове і незнане, природне, точніше, відверте.
За межі подій розуміння нас розум несе,
абсурдний й простий, як життя після смерті.

* * *

Оце і є моє реальне «Я».
Вже море без оточення земного.
Свідомості нестримна течія
у безкраю себе самого,

у ненароджених, але живих дощах,
не сказані слова у мові.
В прозорості, що зветься шлях,
безмовності вимова.

В оточенні безодні і речей
незнані відкриття раптові –
моя свідомість, як ріка тече.
Світобудова.

* * *

Вже видно тривалості далі*
пройдешнього часу в собі
(де даль – дріб'язкові деталі
хвилини чи миті в судьбі).

Та з ваг цих чи з мір виникає
якесь самостійне життя,
що творить шляхи і блукає,
обчислюючи небуття.

І свідчить про непослідовність
свідомості, розмислів, дій,
складає підручник двомовний
приреченості і надій.

І щось нам підказує розум
та рухає трепетний плин.
Духовні метаморфози
і смерті безсмертної тлін.

* простір, який розділяє кого-, що-небудь

* * *

Якась енергія чи потойбічний код,
неначе взимку сонячне проміння
(і кисень в глибині затвердлих вод),
знайомий острах – холод провидіння.

Вже так було – колись це бачив я:
сліпуче світло у відкриті двері,
у паморозі степова трава,
і брами навстіж – отвором відперті.

Потенціальні, мислимі світи,
розходиться мій шлях у безліч колій.
Оптично-волоконних дір сліди
як нерви в біль і щем з ім'ям «ніколи».

… и приидоша ниже порогъ, и сташа в Протолчехъ… Се повість врем'яних літ. 1103 р.

* * *

У просторі у суцільнім,
в розряджених водах
рясних снігопадів,
безхатня надія – свобода.
Ми всі самостійні, бо вільні,
йдемо у протовчому броді.
Сніги наче зорі лапаті.
Товкти, завдавати ударів.
Вивчати і псами урчати,
і толок* чи товк** позичати.
У броді – по горло криваві,
слухняні од волі отари.
Пройдешнє у часі стрічати –
невпинну нестримну покару.
Пуста і безцінна порода –
йдемо у крупі-снігопаді,
йдемо навпростець ми віками,
поголені лезом Окками.***
У вірі в майбутнє – у зраді.
В Протовчому, вовчому броді.

---

* молоток
** розум
*** лезо Окками – принцип простоти, принцип обмеженої уяви

* * *

Ось хвиля вірогідності, і з неї
мій вимір створює частинку –
з передчуття і дум нематер'яльних,
як тільки я вимірюю словами,
то виникають смертні звуки й знаки,
шматки, що віддалилися від того,
що містить все й не вміщує нічого.
І голос перетворює свідомість
на корінь, суфікс, префікс і кінець,
межу і фініш, епілог, розв'язку.
Увесь світобудови океан –
в малу краплину, часточку словесну.
Ось Бог в своїй свідомості створив
мене як крихітну частинку матер'яльну,
щоб зрозуміти думи і слова
мого людського прохідного стану,
щоб виміряти світловий розподіл,
осяйність світла і глибини тіней,
розгорнутих з безодні й гущини
тієї течії, що стане словом
у хвилі вірогідності. І я
вже не частинка, а суцільний обсяг:
зміст, пил, провалина і води
в які Він входить, наче я– це хвилі.
Моя свідомість, як Йордан, тече.

* * *

Хто там у світі холодному,
мабуть, Мацуо Басьо*?
Старість самотня й покірна,
як вітром підхоплений голос.
У темряву зоряну вигукнеш –
і котиться колесо,
й розходиться на воді
коло за колом.

Осінь скінчилася –
голе, сухе гілля.
Крук, наче вирва,
вирваний отвір у чорне,
і нерухома вода
очі у небо звела,
льодини спливають, як більма,
ніч вже до берега горне.

У обладунках з іржі
пан самурай вигляда,
пронизливий, як жебрак,
сам лиш на сам із печаллю.
Господи, сяє вже як…
Гола вода.
Повітря, наповнене
даллю.

* японський поет 17 сторіччя

* * *

Розчинення у світлі,
стрибок у густоту
сліпучого повітря –
в провалля, висоту,

де світ не є причина
і наслідок ума,
а вічний крок чи вчинок –
осяяння, пітьма.

Не виникав ніколи,
а був, точніше – є
збирання неба в коло,
і в кут прямий – дощем.

Про що ти – випадковість?
Чи задум небуття?
З нічого – плаче совість
і розквіта сміття.

* * *

Синоптика з космосу бачення – оптика сну:
наїзди на хмари, пірнання у око циклону,
політ у зіницю, дощами й громами рясну,
у зону блищання, мигтіння – у яростi грону.

А виникло що, з чого хвилювання оці?
Метелика крильця збудили вечірнє повітря
у сні, що наснився бездомному Чжуанцзи,
дві тисячі літ не кінчається сон цей і вітер.

Водночас, водночас усі ми – небесний порив
і пам'ять про легкість й тверде, наче камінь, вітрило.
А крові по горло і струшують краплі зі крил
над полум'ям.
Крила метеликів.
Янгольські крила.

61 СЦЕНАРІЙ ЗУПИНКИ МОВИ З ПІДСВІДОМОГО
(хайку)

«Справжнє мистецтво завжди релігійне», сказав геніальний Валерій Ілля*. Якщо входиш у простір цієї думки, обов'язково потрібно позначати початок шляху, вихідну точку: ось площина, а за крок уже **ОБ'ЄМ,** зміст чого-небудь з погляду величини, кількісного вираження, а також з погляду його значення, важливості – невідповідне геометричним вимірам – **ОБСЯГ.** Воно, справжнє мистецтво, дійсно благодатне, бо наділене Божою присутністю.

Дивна особливість справжньої Поезії – феномен голограмного бачення образу, який виникає без логічної послідовності, накопичування характеристик і порівнянь його зі схожими явищами. Прорив, несподіване прозріння «вища форма метафоричного вираження, внаслідок чого образ не названого прямо предмета відчувається як чисте художнє уявлення, що збігається з поняттям про предмет». «Вмирає стара віршована проза, точніше —

* далі у лапках з розмислу «Структура чи душа». Мюнхен, 1980.

поезія життя, народжується правдива поезія, Поезія над-життя, що вже не є просто образом душі, а чистою формою переживання Бога цією душею».

Своє світовідчуття я огорнув старою формою – витонченою структурою хайку. Жанр, мабуть, найлаконічний у світовій поезії. Три рядки – не опис і не зображення, швидше, найменування речей і подій своїм ім'ям, неначе називаєш їх вперше. Не потрібно відносити цей поетичний жанр до пейзажної лірики, хоча головна тема класичного хайку – «поет і його пейзаж».

Мова хайку повинна відрізнятися вивіреною простотою, монохромністю і принципово не збігається з європейським світоглядом. Якщо апелювати до класиків ХХ сторіччя: «Оскільки вона, поезія Європи, її розміщують у ту частину загального коду емоцій: розпливчасте, невимовне, несказане, чуттєве – її називають насиченим переживанням (Р. Барт). Відмінність дзенівського відчуття внутрішнього простору в необхідності зупинити мову задля раптового розуміння Всесвіту.

* * *

Оповивання мовчанням.
Душі слів.
Свідомості спалах.

* * *

Базавлук* відпливає у ніч.
Ллється Всесвіт,
яром туман.

* затоплений острів

* * *

Бабине літо.
Світло летить,
у павутиння вмерзає.

* * *

Злива прозора стіною:
Смерть і Життя
об'єднала межа.

* * *

Сяюча осінь тремтить.
Небо рідіє –
видно далеко.

* * *

Неосяжне, хоча очевидне.
Очі наповненні сумом –
жовтень.

* * *

Відбиток у дзеркалах:
площини два стани –
інший у іншому.

* * *

Дощ завмер у калюжі.
Сплющений
простір сам по собі.

* * *

Щось чути в імлі.
Смерть співає
свою колискову.

* * *

Земля моя парує:
м'яке провалля –
ненародженість.

* * *

Сюрчання коників.
Коливання
у нутрощах темряви.

* * *

У щілину просвічує буття
за межі простору –
стежина Бога.

* * *

Іти за розумом.
Все, що висловлено, –
хвилі плескаті.

* * *

Вдихаю повітря
сяючого жовтня.
Забув себе.

* * *

Занедбаний сад,
самотнє яблуко.
Вічне повернення.

* * *

Час звузився:
наче острах пульсує
нестерпно довго.

* * *

Межа очевидного.
Далі граничне –
вихід у інше.

* * *

Все відбулось, все сталося.
Короткого проміжку
триває розуміння.

* * *

Дощ тягнеться до землі.
Воля.
Вічність теж має напрямок.

.

* * *

Гойдалка, ореля
(айора, еон**),
час життя – вічність.

** У давньогрецькій мові слово «гойдалка» на письмі схоже на слово вічність – *αἰώρα* (айора). «Еон – вічність» остаточно протиставляється «часу».

* * *

Спокій дії.
Нерухома, як свідомість,
поблажливість.

* * *

Витоки тьмяного світла –
чорні корпускули
безсмертя.

* * *

Все про нього казав,
а воно залишилось
невимовним.

* * *

«… відкрийся мені таким,
яким я був до народження».
Степ.

* * *

Це не смерть, це ненародження.
Все окремо,
все разом.

* * *

А може, це вже і не я,
а коник
у куті пекторалі.

* * *

Листя події впали,
слова відлетіли.
Прозора крига.

* * *

Падає крапля
з сухої гілки.
Кола свідомості.

* * *

Життя моє:
у стовбурі світла
пилинки подій.

* * *

Хитається вибух дерева –
до небес
протяжність.

* * *

Невичерпне:
вічність – мілина в ньому.
Сяє вода.

* * *

Те, що є тимчасове,
і чого немає –
вічне сплетення.

* * *

Довгий шлях тиші.
Розуміння німоти –
прозора межа мови.

* * *

Тайна невимовного –
гуркіт грому
ближче до мовчання.

* * *

Немислима подія:
очікування, і –
вже відбулась.

* * *

Смислів
беззвучна мелодія
п’є голоси минулі.

* * *

Немов зозулі спів
поклики.
Луна – пам’ять розуміння.

* * *

Ці коливання
вже не стануть звуком –
повітря зникло.

* * *

Брижі. Хвилі дрібні
на поверхні мовчання.
Безіменне.

* * *

Стоншується свідомість.
Наснилася
ніч горобина.

* * *

Блискавка смислу.
У повітрі –
легенький протяг смерті.

* * *

Те, з чого виникає
і розчиняється в ньому –
думка.

* * *

Вир розуміння
як роздирання поверхні.
Бездоння.

* * *

Не інший в мені без «я»,
а сам я
навіки щезну.

* * *

Не розуміння і знання,
а входження
у світло ночі.

* * *

Щось витончене,
наче шум стебла
порожнього крізь вітер.

* * *

На дні свідомості
пращури як дерева
під снігом.

* * *

Все, що має назву, –
завершене.
Я – безіменний.

* * *

І раптом всі думки
прозорі і порожні.
Схлип весла.

* * *

Батьки.
У сиротах плач –
минуле дітей ненароджених.

* * *

Сон трави в людині.
Вершника сполох*
в іржанні коня.

* відчуття страху

* * *

Для себе зрощують
спів жайворона
небесні косарі.

* * *

Вічне те, що було, –
невичерпне
схоже на істину.

* * *

Розставання.
Танення темряви.
Зойкнуло світло.

* * *

Внутрішня тиша,
чути,
як думки слухають себе.

* * *

Невагомість мовчання
розчиняє слово.
Чорні діри світла.

* * *

Чим нарікаємо
істину – сутність речей
неможливих.

* * *

Все поглинає свідомість,
навіть смерть.
Перегуди хвиль.

* * *

Спрощення душі –
в себе самого входження
без слів.

* * *

Вже на землі листя,
а пам’ять його
у повітрі кружляє.

* * *

Ненароджені слова.
Сніги на обрії
хитаються.

ЗМІСТ

ІЗ ЦИКЛУ «ТРОЯНДА ПАРАЦЕЛЬСА»
«Матерія думок – повітря золоте...» 3
«Якщо ось ці слова, цей неймовірний код...» 4
«Перетворення знаків і слів...» 5

ВІЛЬЯМ ШЕКСПІР
Макбет, акт V, сцена 5 6

ЙОГАНН ХРИСТИЯН ФРІДРІХ ГЕЛЬДЕРЛІН
Мнемозіна 7

МАРТІН ГАЙДЕҐҐЕР
Що значить мислити? «Was heißt Denken?» . . . 9
«Бог не вмер, але відсутній...» 13
«Таємна суть речей...» 14
«Небесний вітрильник...» 15
«Ось ночі непроглядна пустота...» 16
«З глибин часів яких я не згадав...» 17
«З руїною молитви у душі...» 18
«Коли думки розчиняться у хвилях...» 19

ФЕДЕРІКО ГАРСІЯ ЛОРКА 20
Гітара. 20

З ОЛЕКСІЯ ЦВЄТКОВА 22
проводи 22
Повернення Одіссея 24

ДЕРЕК УОЛКОТ
«І прийде час...». 26
«І протяг, і двір прохідний...» 27
Сцена з вистави 28
Щедрівочка XXI століття 30
«Грудень: хрипи, рипи снігу...» 31

ФРАНСУА ВІЙОН
«Балада поетичного змагання в Блуа...» **32**
«Вже пульсують повітря і зорі...» 34
«серед тих кого нема...». 35

З ЦИКЛУ «ПРО ПРИРОДУ РЕЧЕЙ»
«Насичений час, нагодована простором мить...» 36
«Оце і є моє реальне «Я»....» 37
«Вже видно тривалості далі...» 38
«Якась енергія чи потойбічний код...» 39
«У просторі у суцільнім...». 40
«Ось хвиля вірогідності, і з неї...» 41
«Хто там у світі холодному...» 42
«Розчинення у світлі...». 43
«Синоптика з космосу бачення – оптика сну...». 44

61 СЦЕНАРІЙ ЗУПИНКИ МОВИ 45

Літературно-художнє видання
Медко Олександр Олексійович

Категорія SACRUM

Збірка віршів

Літературне редагування
Ольга Стадніченко
Коректура
Ольга Стадніченко
Художнє оформлення
Тарас Чабаненко
Технічне редагування
Лариса Рябоконь

Технічне редагування
Лариса Рябоконь

Формат 70x100/32. Папір офсетний.
Гарнітура Minion Pro.
Друк офсетний. Ум. друк. арк. 4,515.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ЗЗ № 004 від 23.08.2001 р.

Медко О. О.
М42 Категорія SACRUM. – Запоріжжя:
Дике Поле, 2017. – 112 с.

ISBN 978-617-7433-27-8

Сакральне – священне, заповітне; про слова, мову. Таємничість сакрального прямо пов'язана із думкою про нього, як про цінність. Сакральне (від лат. sacrum – священне) – сакраментальне, освячене, святе, заповітне.

– Увесь світ є сакральним і кожна людина перебуває в безпосередньому зв'язку з усією Світобудовою, така головна думка нової книги Олександра Медка.

Поезія похідна від молитви, тобто контакту з чимось, що знаходиться поза свідомою, раціональною діяльністю людини і є своєрідною формою переживання Бога, «зустріччю з *sacrum*'ом», «досвідом *sacrum*'у», «співвідношенням людини та *sacrum*'у». Це може бути божественне одкровення, або швидкоплинний настрій свідка кружляння осіннього листка, невимовне, несказане, інтуїтивне, ірраціональне.

УДК 908(477.64)
ББК 63.3(4Укр-43п)я9

Видавництво «Дике Поле»
Україна, Запоріжжя, вул. Троїцька, 31-А
Тел.: (061) 213-75-05, 213-75-95

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ЗЗ № 004 від 23.08.2001 р.

Пишіть нам dikoepole.zp@gmail.com

Сайт видавництва www.dikoepole.zp.ua